

Всеукраїнської наук.-практ. конф. «Психолого-педагогічні аспекти формування управлінського потенціалу сучасної молоді: теорія і практика», 22 жовтня 2014 р. / за ред. Л. Л. ТОВАЖНЯНСЬКОГО, О. Г. РОМАНОВСЬКОГО. – Харків: НТУ «ХП», 2014. – Вип. 40 – 1 (44 – 45). – С. 193 – 207. 3. *Попова И. М., Моин В. Б.* Сознание и трудовая деятельность. Киев-Одесса, 1985. С. 186. 4. *Романовський О. Г.* Самовдосконалення та самоосвіта як показники рівня професіоналізму / О. Г. Романовський // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти : зб. наук. пр. / за ред. Л. Л. ТОВАЖНЯНСЬКОГО, О. Г. РОМАНОВСЬКОГО. – Харків: НТУ «ХП», 2010. – Вип. 26 (30). – С. 11–19. 5. *Леонтьев А. Н.* Деятельность. Сознание. Личность.

УДК 374.

*Самко А. М.
м. Київ, Україна*

ГУМАНІЗАЦІЯ ОСВІТИ У ПОГЛЯДАХ ВИДАТНИХ ПЕДАГОГІВ С. У. ГОНЧАРЕНКА ТА І. А. ЗЯЗЮНА

У зв'язку з глобальними трансформаціями у всіх сферах людської діяльності, різкими змінами орієнтирів і пріоритетів громадської свідомості сучасне суспільство потребує негайного духовного відродження світоглядних позицій суспільної взаємодопомоги та взаємотворчості, особливо у сфері формування й розвитку творчої, вільної від стереотипів, готової до постійного самовиховання та саморозвитку особистості. У світлі цього актуалізується проблема пошуку чинників, спроможних подолати наявний стан шляхом впливу на суспільство загалом та особистість зокрема. Провідна роль серед таких чинників належить системі освіти, перед якою постає завдання не лише сформувати цілісну, гармонійно розвинену, гуманістично орієнтовану особистість, а й сприяти реалізації її

потенціалу на діяльнісному, інтелектуальному, культурному, духовному та соціальному рівнях. Так, у Законі України «Про освіту» зазначається, що «освіта в Україні ґрунтується на засадах гуманізму, демократії, національної свідомості...».

Основна мета нашої роботи полягає у висвітленні поглядів видатних педагогів С. Гончаренка та І. Зязюна щодо гуманізації освіти, ґрунтуючись на їх поглядах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчив, що українськими вченими обґрунтовано необхідність гуманізації сучасної філософії освіти як самостійної галузі науки. У працях С. Гончаренка розкрито роль і значення гуманітарних знань, за допомогою яких вивчають людину як суб'єкта діяльності, продукту цієї діяльності – історію, суспільство, культуру в структурі життєдіяльності, їхній вплив на її професійні й особистісні якості. У дослідженнях І. Зязюна відображено педагогічні ідеї в освіті щодо забезпечення нового рівня гуманізації всіх сфер життєдіяльності людини та розвитку її як особистості.

За С. Гончаренком, поняття «освіта» розглядається як одна «... з найширших педагогічних категорій, яка має цілісну, поліфункціональну та полісміслову структуру» і «виконує три важливі функції: людинотворчу – забезпечення певного рівня знань, грамотності, стану емоційно-вольової сфери, поведінкових орієнтацій, готовності до виконання різних соціальних ролей, видів діяльності тощо; технологічну – забезпечення «бази життя»; формування навичок і вмінь трудової, громадської, господарської, професійної діяльності; розвиток комунікативності в різних видах діяльності тощо; гуманістичну – виховання людей в дусі миру, високої моральності, культури, розуміння пріоритетів загальнолюдських цінностей (життя, праці, самої людини, природи) тощо».

С. Гончаренко поняття «гуманізація освіти» розглядає як «центрально складову нового педагогічного мислення, що передбачає

перегляд, переоцінювання всіх компонентів педагогічного процесу в світлі їх людинотворчої функції».

І. Зязюн, будучи великим гуманістом і сповідуючи гуманістичні принципи, кожну людину сприймав позитивно й оцінював її найкращі якості. Він обстоював повсякчас тезу, що в ідеалі діяльність педагога повинна бути завжди гуманістичною. Вчений зазначав, що «...гуманістична спрямованість особистості педагога передбачає наявність впливу на поведінку учня з метою його подальшої зміни. Усі дії педагога підпорядковані реальним інтересам особистості...»

Так, І. Зязюн, наголошуючи на необхідності гуманізації освіти, обґрунтовує це тим, що «гуманістична концепція освіти холістична, тобто позбавлена статистичного, безособистісного підходу до людини, яка постає при цьому як сукупність окремих пізнавальних процесів і психічних властивостей і як цілісна особистість...»

У працях І. Зязюна творча педагогічна діяльність нерозривно пов'язана з проблемами гуманістичної побудови освітнього процесу. Під гуманізацією школи він мав на увазі те, що в центр освітньо-виховного процесу потрібно поставити Людину, а не знання, як було до цього. Вчений вважав, що коли знання виходять на перший план, другорядними стають інтереси особистості, олюднити освіту – означає включити в коло її проблем людину як основну цінність.

Тотожну думку мав С. Гончаренко, наголошуючи, що запорукою успіху у формуванні духовно багатой, творчої особистості є гуманізація освіти, її «олюднення», яка передбачає посилення уваги до особистості кожного учня, створення найбільш сприятливих умов для її становлення і розвитку. Реалізація ідей гуманізації в навчально-виховному процесі ґрунтується на педагогічних принципах: індивідуалізації навчання (який вказує на необхідність врахування інтелектуальних, емоціональних та інших особливостей учнів); диференціації (який вимагає згідно з виявленими особливостями учня створення умов для найбільш успішного

його навчання та виховання); демократизації (що гарантує створення таких умов, які забезпечують прояв ініціативи, творчості учнів і педагогів, самовизначення та самовираження особистості школяра).

С. Гончаренко зазначав, що гуманізувати доцільно не навчальний предмет (у цьому сенсі всі предмети рівні), а процес освіти. В його розумінні це означає, що треба дати учням всіх вікових груп право вибору змісту і способу навчання (включаючи домашнє чи дистанційне навчання, репетиторство, приватну школу). Повага до особистості учня повинна проявлятися у всьому: в якості програм, підручників, приладів, які ми йому пропонуємо, в оцінці його успіхів, в повазі до його права бути конструктором процесу своєї освіти, в стилі спілкування учителів з ним, – у всьому. Вчений вважав, що треба підвищити престиж гарної освіти і професії педагога, до діяльності якого треба ставити надвисокі вимоги (науковий рівень, методична майстерність, психолого-соціальна підготовка), але й заохочувати при цьому кращий досвід як ніякий інший.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що гуманітарна освіченість людини – ключовий чинник формування й розвитку її гуманітарної культури. Гуманізація освітнього процесу є історично необхідною тенденцією, яка потребує відповідних застосувань включення людини в науково-педагогічні механізми засвоєння соціального досвіду, який передається наступним поколінням.

УДК 378.018.43

Середа Н. В., Банделет К. О

м. Харків, Україна

ШЛЯХИ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Прогнозування розвитку української освіти можливе, але, як показують реалії, потрібно бути готовим до будь-яких подій та змін не